

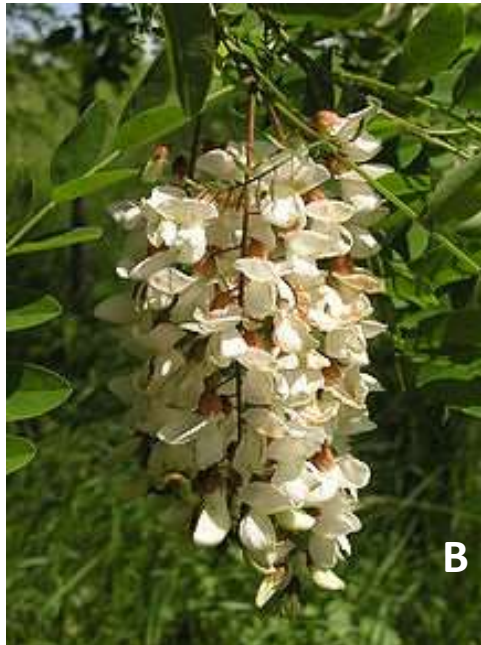
Invazní druhy - legislativa

Tomáš Görner (AOPK ČR)

Základní pojmy

- A) nepůvodní druhy – z jiného regionu, záměrné či nezáměrné zavlečení (v ČR 1576 druhů rostlin a 595 druhů živočichů)
- B) invazní druhy – nepůvodní, šíření, ohrožení původní bioty (v ČR 75 druhů rostlin a 113 druhů živočichů)
- C) invazní nepůvodní druhy (invasive alien species) - legislativní termín, invazní druhy z tzv. unijního seznamu (41 druhů rostlin a 47 druhů živočichů)

Legislativa

- Nová právní úprava účinná od 1. 1. 2022 – zákon č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů EU v oblasti invazních druhů:
  - **nařízení Evropského parlamentu EU č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů** – na něj navázán tzv. **unijní seznam invazních nepůvodních druhů**
  - **nařízení Rady č. 708/2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře** – řeší tzv. akvakulturní druhy
- Měnil se zejména zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZOPK), dále pak zákon o myslivosti, rybářství, lesích, vodách, rostlinolékařské péči a zákon na ochranu zvířat proti týrání

ZOPK – 3 „úrovně“ n. druhů

- **1. nepůvodní druhy** - zachován režim před novelou ZOPK
  - kompetence: obce s rozšířenou působností
- **2. cizí a místně se nevyskytující se druhy v akvakultuře („akvakulturní druhy“)** - kompetence: AOPK ČR, MŽP
- **3. invazní nepůvodní druhy na unijním seznamu**
  - kompetence: krajské úřady, AOPK ČR, MŽP

1. nepůvodní druhy

- § 5 (4) ZOPK: „Záměrné rozšíření nepůvodního druhu do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody“
- Nevztahuje se na nepůvodní rostliny, pokud se hospodaří ve schváleném LHP či LHO, jsou-li vysazovány v zastavěném území obce a na nepůvodní druhy ryb dané nařízením vlády č. 145/2022 Sb.
- V NP, CHKO, NPR, PR nutná výjimka ze zákazu

1. nepůvodní druhy – opatření k regulaci

- § 5 (6) ZOPK: OOP může stanovit **opatření k regulaci nepůvodního druhu**, je-li to s ohledem na místní dopady na přírodu nezbytné (rozhodnutí, opatření obecné povahy).
- Opatření provádí uživatel pozemku či vlastník, neprovedou-li nebo nejsou-li schopni zajistit, může opatření provést OOP

2. „akvakulturní druhy“

- Vše chované a pěstované v akvakultuře. Řada výjimek:
- - přemísťování místně se nevyskytujících druhů uvnitř státu, s výjimkou případů, kdy lze předvídat hrozby pro ŽP
- - chov okrasných vodních druhů v obchodech se zvířaty v zájmovém chovu, zahradních centrech, izolovaných zahradních jezírcích a akváriích nebo v zařízeních vybavených zařízeními pro čištění odpadních vod
- - druhy uvedené v příloze IV nařízení:

Acipenser baeri (*), jeseter sibiřský
A. gueldenstaettii (*), jeseter ruský
A. nudiiventris (*), jeseter hladký
A. ruthenus (*), jeseter malý
A. stellatus (*), jeseter hvězdnatý
A. sturio (*), jeseter velký
Aristichthys nobilis, tolstolobec pestrý
Carassius auratus, karas stříbřitý
Clarias gariepinus, keříčkovec červenolemý
Coregonus peled, síh peled
Crassostrea gigas, ústřice obrovská
Ctenopharyngodon idella, amur bílý

Cyprinus carpio, kapr obecný
Huso huso (*), vyza velká
Hypophthalmichthys molitrix, tolstolobik bílý
Ictalurus punctatus, sumeček skvrnitý
Micropterus salmoides, okounek pstruhový
Oncorhynchus mykiss, pstruh duhový
Ruditapes philippinarum, tapeska filipínská
Salvelinus alpinus, siven alpský
Salvelinus fontinalis, siven americký
Salvelinus namaycush, siven obrovský
Sander lucioperca, candát obecný
Silurus glanis, sumec velký

3. druhy z unijního seznamu (US)

- Kritéria přijetí na US (nutné splnění VŠECH kritérií dle čl. 4 Nařízení č. 114/2014:
  - a) podle dostupných vědeckých poznatků jsou nepůvodní na celém území Unie s výjimkou nejvzdálenějších regionů;*
  - b) podle dostupných vědeckých poznatků jsou schopné vytvořit životaschopnou populaci a za stávajících podmínek se rozšířit v jedné biogeografické oblasti společně více než 2 členskými státy;*
  - c) podle dostupných vědeckých poznatků je pravděpodobné, že budou mít závažný nepříznivý dopad na biodiverzitu nebo související ekosystémové služby a mohou mít nepříznivý dopad na zdraví nebo hospodářství;*
  - d) posouzení rizik provedené podle čl. 5 odst. 1 prokázalo, že je nutno podniknout společné kroky na úrovni Unie, aby se zabránilo jejich zavlečení nebo vysazení, usídlení nebo rozšíření;*
  - e) je pravděpodobné, že zařazení na unijní seznam zajistí účinnou prevenci, minimalizaci nebo zmírnění jejich nepříznivých dopadů.*
- Vybrané druhy jsou na unijní seznam zařazovány na základě žádosti členských států i EU, jehož součástí je analýza rizik, dle **čl. 5 Nařízení** (role Vědeckého fóra – Výboru pro invazní druhu – připomínkování veřejnosti).

Druhy z unijního seznamu - omezení

- Druhy z US nelze záměrně:

Přivážet na území EU

Držet, chovat

Přepravovat do, z, nebo v rámci EU

Uvádět na trh

Využívat či vyměňovat

Nechat rozmnožovat, pěstovat nebo kultivovat

Uvolňovat do životního prostředí (ŽP)

- Výjimky – výzkum, ochrana ex-situ, vydává MŽP

Unijní seznam – 88 druhů

Suchozemské rostliny (26)

akácie modrolistá (*Acacia saligna*)

Andropogon virginicus

batora chilská (*Gunnera tinctoria*)

bořevník perský (*Heracleum persicum*)

bořevník Sosnovského (*Heracleum sosnowskyi*) rozšíření v ČR

bořevník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*) rozšíření v ČR

dochan setý (*Pennisetum setaceum*)

Ehrharta calycina

Hakea sericea

chmel japonský (*Humulus scandens*)

jesenec okrouhlostý (*Celastrus orbiculatus*) (od 2. 8. 2027)

klejicha hedvábná (*Asclepias syriaca*) rozšíření v ČR

kortaderie Cortaderia jubata

kožokvět lojonosný (*Triadica sebifera*)

lespedézie hedvábitá (*Lespedeza cuneata*)

Microstegium vimineum

naditec jehnědokvětý (*Prosopis juliflora*)

netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*) rozšíření v ČR

pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*) rozšíření v ČR

pnulka japonská (*Lygodium japonicum*)

pomišenka nepitolistá (*Baccharis halimifolia*)

puerarie laločnatá (*Pueraria montana* var. *lobata*)

rdesno Persicaria perfoliata

rdesno mnohoklasé (*Koenigia polystachya*) rozšíření v ČR

sambaba obecná (*Parthenium hysterophorus*)

srdcovnice Cardiospermum grandiflorum

Unijní seznam – 88 druhů

Vodní rostliny (15)

babelka řezanovitá (*Pistia stratiotes*) (od 2.8.2024)

[Gymnocoronis spilanthoides](#)

[chebule karolínská](#) (*Cabomba caroliniana*)

[lysichiton americký](#) (*Lysichiton americanus*)

[nepukalka obtížná](#) (*Salvinia molesta*)

plevuňka [Alternanthera philoxeroides](#)

[pupečník pryskyřníkovitý](#) (*Hydrocotyle ranunculoides*)

řasa *Rugulopteryx okamurae*

[spirálovka větší](#) (*Lagarosiphon major*)

[stolístek různolistý](#) (*Myriophyllum heterophyllum*)

[stolístek vodní](#) (*Myriophyllum aquaticum*)

[tokozelka vodní hyacint](#) (*Eichhornia crassipes*)

[vodní mor americký](#) (*Elodea nuttallii*)

[zakucelka](#) *Ludwigia peploides*

[zakucelka velkokvětá](#) (*Ludwigia grandiflora*)

Bezobratlí (14)

[rozšíření v ČR](#)

mžl *Limnoperna fortunei*

mravenec *Solenopsis geminata*

mravenec *Solenopsis invicta*

mravenec *Solenopsis richteri*

mravenec *Wasmannia auropunctata*

[krab čínský](#) (*Eriocheir sinensis*)

[ploštěnka novozélandská](#) (*Arthurdendyus triangulatus*)

[rak červený](#) (*Procambarus clarkii*)

[rak mramorovaný](#) (*Procambarus virginalis*)

[rak pruhovaný](#) (*Orconectes limosus*)

[rak statný](#) (*Faxonius virilis*)

rak rusoboký (*Faxonius rusticus*)

[rak signální](#) (*Pacifastacus leniusculus*)

[sršeň asijská](#) (*Vespa velutina nigrithorax*)

[rozšíření v ČR](#)

[rozšíření v ČR](#)

[rozšíření v ČR](#)

[rozšíření v ČR](#)

Unijní seznam – 88 druhů

Ryby (10)

fundul mumiový (*Fundulus heteroclitus*) (od 2.8.2024)

gambusie Holbrookova (*Gambusia holbrooki*)

gambusie komáří (*Gambusia affinis*)

hadohlavec skvrnitý (*Channa argus*)

hlavačkovec Glenův (*Perccottus glenii*)

Morone americana

plotos proužkatý (*Plotosus lineatus*)

slunečnice pestrá (*Lepomis gibbosus*)

rozšíření v ČR

střevlička východní (*Pseudorasbora parva*)

rozšíření v ČR

sumeček černý (*Ameiurus melas*)

rozšíření v ČR

drápatka vodní (*Xenopus laevis*) (od 2.8.2024)

korálovka pruhovaná (*Lampropeltis getula*)

skokan volský (*Lithobates catesbeianus*)

želva nádherná (*Trachemys scripta*)

rozšíření v ČR

Ptáci (6)

bulbul šupinkový (*Pycnonotus cafer*)

husice nilská (*Alopochen aegyptiaca*)

rozšíření v ČR

ibis posvátný (*Threskiornis aethiopicus*)

kachnice kaštanová (*Oxyura jamaicensis*)

majna obecná (*Acridotheres tristis*)

vrána domácí (*Corvus splendens*)

Unijní seznam – 88 druhů

Savci (13)

axis indický (*Axis axis*)

burunduk páskovaný (*Tamias sibiricus*)

muntžak malý (*Muntiacus reevesii*)

mýval severní (*Procyon lotor*)

nosál červený (*Nasua nasua*)

nutrie říční (*Myocastor coypus*)

ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*)

promyka malá (*Herpestes javanicus*)

psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides*)

veverka Finlaysonova (*Callosciurus finlaysonii*)

veverka liščí (*Sciurus niger*)

veverka Pallasova (*Callosciurus erythraeus*)

veverka popelavá (*Sciurus carolinensis*)

rozšíření v ČR

rozšíření v ČR

rozšíření v ČR

rozšíření v ČR

Druhy z unijního seznamu - monitoring

- Sledování výskytu a způsobu šíření zajišťuje AOPK ČR, informace o výskytu a rozšíření zveřejňuje na internetových stránkách

<https://invaznidruhy.nature.cz/>

invaznidruhy@nature.cz

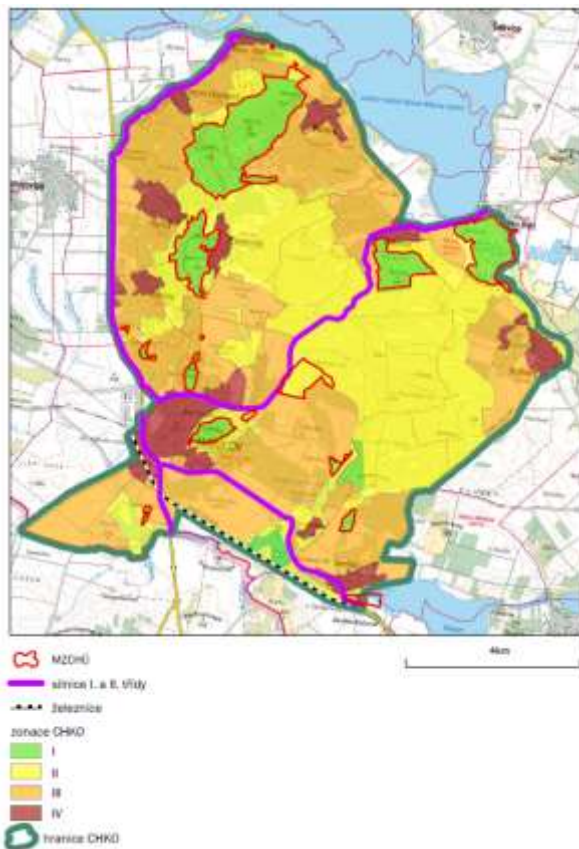
iNaturalist

Druhy z unijního seznamu – častý výskyt

- **Rozšířené druhy z unijního seznamu:**
- Nutno zavést regulační opatření – zajišťovány prostřednictvím tzv. **zásad regulace** (postupy regulace, prioritní území, průběžná aktualizace) – zpracovává MŽP, připomínkování veřejností, schvaluje Společná komise pro inv. druhy
- ZR bolševník velkolepý, pajasan žláznatý – již vydány
- ZR netýkavka žláznatá, klejicha hedvábná, rak pruhovaný, husice nilská, mýval severní, vodní mor americký – zapracovávání připomínek z veřejné oponentury
- Projednávány ZR pro střevličku východní, nutrii říční, želvu nádhernou, raka signálního, kraba čínského, psíka mývalovitého, slunečnici pestrou
- Zpracovávání i prioritních cest šíření – **Akční plán zaměřený na způsoby šíření invazních nepůvodních druhů v ČR na období 2023 – 2028** – vydán v červnu 2023, první schůzka mezirezortní skupiny k jeho naplňování 27. 9. 2023

Druhy z unijního seznamu – častý výskyt

- Na ZR navazují **opatření obecné povahy** pro jednotlivá území – zpracovávají KÚ, AOPK ČR, správy NP – stanovení bližších podmínek uplatňování ZR v jednotlivých krajích, CHKO a NP
- Nyní zpracována OOP pro pajasan žláznatý a bolševník velkolepý

VEŘEJNÁ VYHLÁŠKA

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Správa CHKO Pálava (dále jen „Agentura“) jako orgán ochrany přírody příslušný podle ust. § 75 odst. 1 písm. e) a ust. § 78 odst. 1 ve spojení s § 77a odst. 5 písm. g) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“), v d a v a podle § 173 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“)

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY Č. XXX

Článek I.

Předmět úpravy

1. Podle § 13h odst. 2 zákona se stanovují bližší podmínky uplatňování Zásad regulace pro pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*) v České republice **stanovených/vydaných/schválených/zveřejněných** na úřední desce Ministerstvem životního prostředí dne **xx. xx. 2022**, č. **xxxxxxxxxx** (dále jen „Zásady regulace“) a to na území Chráněné krajinné oblasti Pálava (dále jen CHKO)
2. Zásady regulace jsou nedílnou přílohou tohoto opatření obecné povahy formou odkazu na jejich veřejné publikování (<http://xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx>)
3. Dlouhodobým cílem Zásad regulace je úplné vymýcení (eradikace) tohoto druhu na území CHKO, které je vymezené v příložené mapě (příloha **č. 11**, včetně zákresu zóna odstupňované ochrany přírody a krajiny).

Článek II.

Podmínky úpravy

1. Opatření k vymýcení pajasanu žláznatého se stanovuje s následujícími prioritami:
  - a) územní vymezení
    - priorit 1: plochy zařazené do I. zóny CHKO, včetně všech vyňatých maloplošných zvláště chráněných území
    - priorit 2: plochy zařazené do II. zóny CHKO, včetně koridorů podél železnice a silnic I. a II. třídy zasahujících do sousedních ploch III. a IV. zóny
    - priorit 3: zbylé plochy zařazené do III. a IV. zóny CHKO
  - b) časové vymezení:
    - priorit 1: okamžitě a průběžně na plochách zařazených do I. zóny CHKO, včetně všech vyňatých maloplošných zvláště chráněných území

Druhy z unijního seznamu – první nálezy

- U včasného zjištění výskytu - zajištění provedení opatření k odstranění nebo izolaci invazního nepůvodního druhu - na základě rozhodnutí MŽP
- Nález (kdokoliv) – nahlášení (AOPK, úřad) – ověření (AOPK) – vydání rozhodnutí (MŽP) - akce

hlavačkovec Glenův - Rokycansko

rak mramorovaný – 2 lokality

sršeň asijská – 3 lokality

stolístek vodní - Velim

Druhy z unijního seznamu – management

- Opatření k regulaci rozšířeného druhu i opatření k izolaci či likvidaci prvních výskytů invazních druhů – provádí v rámci běžné péče uživatel pozemku či vlastník
- Neprovedou-li opatření, nejsou-li schopni zajistit, přesahuje-li opatření běžnou péčí o pozemek – může toto opatření provést příslušný orgán ochrany přírody
- Po provedení opatření nutno postupovat tak, aby nedošlo k opětovnému rozšíření

DÍKY ZA POZORNOST

